

ε'

ε' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 5^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου					ECTS
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο	
		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.		
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ										
1. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	4			2	52			26	78	7
2. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	3			4	39			52	91	6,5
3. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	4			3	52			39	91	7,5
4. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	1	1		4	13	13		52	78	4
5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	2	1			26	13			39	3,5
6. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	1	1			13	13			26	2
403									30,5	
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ										
1. ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			2	26			26	52	4
2. ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			2	26			26	52	4
3. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ	1			1	13			13	26	2
4. ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ – ΝΕΥΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1	1			13		13		26	2
156										

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Παθολογία II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

- Απόκτηση γνώσεων ειδικής νοσολογίας
- Παρακολούθηση της διαγνωστικής διαδικασίας και της θεραπευτικής αντιμετώπισης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Νοσήματα των διαφόρων συστημάτων και οργάνων:

- **Παθήσεις Οισοφάγου:** [Οισοφαγίτιδα. Σύνδρομο Mallory Weiss. Διαφραγματοκήλη, αχαιλασία, καρκίνος]. Στομάχου [πεπτικό έλκος – επιπλοκές εντέρου [σύνδρομο δυσαπορρόφησης. Μη ειδικές φλεγμονώδεις εντερίτιδες. Νεοπλασμάτα ήπατος και παχέος εντέρου]. Διάρροια. Δυσκοιλιότητα. Αιμορραγία ανωτέρου και κατώτερου πεπτικού. Οξεία γαστρεντερίτιδα. Εκκοληλώματωση. Διαγνωστική και θεραπευτική ενδοσκόπηση.
- **Παγκρέατος:** Οξεία και χρόνια παγκρεατίτιδα. Καρκίνος και ενδοκρινείς όγκοι του παγκρέατος.
- **Ήπατος και χοληφόρων:** Στοιχεία φυσιολογίας. Κύρια συμπτώματα και σημεία. Οξεία και χρόνια ηπατική ανεπάρκεια. Λειτουργικός και αιτιολογικός εργαστηριακός έλεγχος. Τεχνικές απεικόνισης. Ίκτερος. Κίρρωση ήπατος [αίτια – επιπλοκές]. Πυλαία υπέρταση – επιπλοκές. Ιογενείς και μη ιογενείς οξείες και χρόνιες ηπατίτιδες. Ενεργητική και παθητική ανοσο-προφύλαξη. Καρκίνος του ήπατος. Μεταμόσχευση ήπατος. Χοληλιθίαση. Τεχνικές απεικόνισης, Ενδοσκοπική Παλίνδρομη Χολαγγειο-Παγκρεατογραφία [E.R.C.P].
- **Αιμοποιητικού:** Αιμοποιητικά όργανα. Τα κύτταρα του αίματος. Παράγοντες πήξεως και μηχανισμός αιμόστασης. Γενική αίματος. Αναιμίες [Σιδηροπενική, Μεγαλοβλαστικές. Απληστική, Αιμολυτικές, Ερυθραιμία. Ακοκκιοκυτταραιμία Λευχαιμίες. Λεμφώματα Διαταραχές πήξεως του αίματος [θρομβοπενία, αιμορροφιλία, διάχυτη ενδαγγειακή πήξη]. Ομάδες αίματος. Μετάγγιση αίματος – αντιδράσεις.
- **Λοιμώδη νοσήματα:** Κύριες εκδηλώσεις, Πρόληψη, Διαγνωσνήθεις λοιμώξεις από θετικά και αρνητικά κατά Gram Βακτήρια [σταφυλόκοκκο, στρεπτόκοκκο, σαλμονέλλες, μηνιγγιτιδόκοκκο, σπειροχαίτες, μυκοβακτηρίδια, αναερόβια, ρεκέτσιες]. Ιούς [ερπητο-ιοί, εντερο-ιοί, εξανθηματικές ιογενείς λοιμώξεις, λοιμώξεις αναπνευστικού και νευρικού συστήματος]. Μύκητες [ασπεργίλλωση, ιστοπλάσμωση, μονιλιόση]. Πρωτόζωα και Παράσιτα [ελινοσσία, αμοιβάδωση, τοξοπλάσμωση, ηεϊσμανίαση]. Λοιμώξεις νοσοκομειακές και σε ανοσοκατασταλημένα άτομα. Σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις. Σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας [AIDS]. Λοιμώδη Νοσήματα Ταξιδιωτών.
- **Ουροποιητικού:** Κύρια συμπτώματα και σημεία. Ευρήματα από τα ούρα. Κλινικές εκδηλώσεις της ουραιμίας. Οξεία και χρόνια νεφρική ανεπάρκεια. Σπειραματονεφρίτιδες. Διάμεσες νεφρίτιδες. Νεφρωσικό σύνδρομο. Εξωνεφρική κάθαρση. Νεφρολιθίαση. Λοιμώξεις ουροφόρων οδών. Συγγενείς παθήσεις. Μεταμόσχευση νεφρού.

- **Νευρικού:** Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια. Μηνιγγίτιδες. Εγκεφαλίτιδες. Επιληψία. Κώμα. Κεφαλαλγία. Ίλιγγος. Νευρίτιδες.
- **Κυκλοφορικού:** Κλινική εξέταση και παρακλινικές εξετάσεις. Κύρια συμπτώματα και σημεία. Συγγενείς καρδιοπάθειες, βαλβιδοπάθειες, ενδοκαρδίτιδα, περικαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, ρευματικός πυρετός, καρδιακή ανεπάρκεια, αρρυθμίες, στηθάγχη, έμφραγμα, επείγοντα καρδιολογικά συμβλήματα, παθήσεις των αγγείων, υπέρταση.

Κλινικό μέρος

Στόχοι

- Εξάσκηση στη φυσική εξέταση του ασθενούς
- Απόκτηση εμπειρίας στην εκτέλεση παρεμβατικών τεχνικών
- Εξοικείωση με την διαγνωστική διαδικασία και τη θεραπευτική αντιμετώπιση του ασθενούς.
- Απόκτηση εμπειρίας στην εφαρμογή παρεμβατικών τεχνικών.

Δραστηριότητες

- Λήψη και καταγραφή ιστορικού παθολογικών ασθενών
- Πλήρη φυσική εξέταση και καταγραφή των ευρημάτων
- Παρακολούθηση της πορείας και ενημέρωση του φύλλου νοσηλείας του ασθενούς
- Ενεργός συμμετοχή και απόκτηση εμπειρίας στις αιμοληψίες και φλεβοκεντήσεις
- Παρακολούθηση και παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στην εκτέλεση παρεμβατικών τεχνικών. [Καθετηριασμός ουροδόχου κύστης, Παρακέντηση κοιλίας, θώρακος, ήπατος, οσφυο-νωτιαία. Τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα, ενδοσκοπήσεις πεπτικού]

- Εκτέλεση διαγνωστικών και παρεμβατικών τεχνικών [Καθετηριασμός ουροδόχου κύστης. Τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα. Λήψη Η.Κ.Γ. κ.α.]
- Παρακολούθηση ιατρικής επίσκεψης και συμμετοχή με την υποβολή ερωτήσεων προς διαλεύκανση αμοιρών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Bates Οδηγός για Κλινική Εξέταση και Λήψη Ιστορικού (Επίτομο)

Lynn S. Bickley

Εκδότης: Κ. & Ν. Λίτσας Ο.Ε.,

Αθήνα, 11η έκδοση 2016

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Έγχρωμος Άτλαντας Εσωτερικής Παθολογίας (Επίτομο)

Braunwald Ed.

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD,

1η έκδοση 2011

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Κλινική διάγνωση, ιστορικό και φυσική εξέταση

Swartz Mark

Ιατρικές Εκδόσεις Λαγός Δημήτριος.

Αθήνα, 6η έκδοση/2011

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Χρήστος Μαυρογιάννης (*Καθηγητής*)

Ιωάννης Ελευσινιώτης (*Καθηγητής*)

Γεωργία Μπάρθα (*Ακαδημαϊκή υπότροφος*)

2. Παθολογική Νοσηλευτική Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και κλινικών γνώσεων για την παροχή εξατομικευμένης φροντίδας, με τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας, σε ενήλικες ασθενείς με οξεία ή χρόνια παθολογικά νοσήματα. Η νοσηλευτική φροντίδα θα αναλυθεί μέσα σε ένα πλαίσιο, στο οποίο προτάσσονται οι νοσηλευτικές διαγνώσεις και παρεμβάσεις, με έμφαση στην αιτιολόγηση της κάθε παρέμβασης. Οι φοιτητές θα καθιεργήσουν την κριτική σκέψη και θα αναπτύξουν δεξιότητες λήψης απόφασης στην κλινική πρακτική.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Εκτίμηση, νοσηλευτική διάγνωση, προγραμματισμός, εφαρμογή προγράμματος και αξιολόγηση αποτελέσματος της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με:

- Πόνο
- Διαταραχές του ισοζυγίου υγρών-ηλεκτρολυτών
- Λοίμωξη
- Διαταραχές του ανοσοποιητικού συστήματος-Μεταμόσχευση ιστών και οργάνων
- Καρκίνο
- Διαταραχές του καρδιαγγειακού συστήματος
- Διαταραχές των ενδοκρινών αδένων
- Σακχαρώδη διαβήτη
- Διαταραχές της θρέψης
- Διαταραχές του πεπτικού συστήματος
- Διαταραχές του ήπατος και παγκρέατος

- Διαταραχές της λειτουργίας του εντέρου
- Διαταραχές των ουροφόρων οδών και των νεφρών

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση σε επιλεγμένες παθολογικές κλινικές, εξωτερικά ιατρεία και εργαστήρια. Στο πλαίσιο της κλινικής άσκησης ο φοιτητής θα συμμετέχει στη νοσηλευτική φροντίδα, υπό την εποπτεία κλινικών εκπαιδευτών/νοσηλευτών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς (Τόμος Α)

Priscilla LeMone, Karen Burke, Gerene Bauldoff
Επιμέλεια: Ηρώ Μπροκαλιάκη
Εκδότης: Δημ. Λαγός
Αθήνα, 5η έκδοση 2013

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Παθολογική - Χειρουργική Νοσηλευτική. Έννοιες και Πρακτική (Τόμος Α)

Susan C. Dewit
Επιμέλεια: Αικ. Λαμπρινού, Χρυσ. Λεμονίδου
Εκδότης: Broken Hill Publishers Ltd
1η έκδοση 2009

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Παθολογική - Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική Σκέψη για Συνεργατική Φροντίδα (Τόμος Α)

D.D. Ignaravicius, M.L. Workman
ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις, ΜΕΠΕ
Αθήνα, 5η έκδοση 2008

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Νικόλαος Φώτος (*Επικ. Καθηγητής*)

Συνεπικούρηση στην κλινική άσκηση:

Δήμητρα Παϊκοπούλου (*ΕΔΙΠ*)

3. Χειρουργική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Παρουσιάζονται οι χειρουργικές παθήσεις των διαφόρων οργάνων και συστημάτων με ιδιαίτερη έμφαση στην επιδημιολογία, την αιτιολογία, την κλινική παρουσίαση, τον διαγνωστικό έλεγχο και τις βασικές αρχές της διαγνωστικής προσέγγισης. Επίσης παρουσιάζονται σε κάθε διδακτική ενότητα οι εφαρμογές των τελευταίων τεχνολογικών εξελίξεων οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις (Λαπαροενδοσκοπική Χειρουργική) καθώς και ο εξοπλισμός ενός σύγχρονου χειρουργείου, συμπεριλαμβανομένων των χειρουργικών εργαλείων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Αρχές Χειρουργικής Ογκολογίας.
- Χειρουργική Παθολογία των ενδοκρινών αδένων.
- Λαπαροενδοσκοπική Χειρουργική.
- Ελάχιστονες χειρουργικές πράξεις.
- Χειρουργικές παθήσεις του τραχήλου.
- Παθήσεις του μαστού.
- Χειρουργική ανατομία της κοιλίας.
- Παθήσεις του οισοφάγου.
- Παθήσεις του στομάχου και του 12δακτύλου.
- Παθήσεις του εντέρου.
- Παθήσεις του πρωκτού.
- Ραγδαία αιμορραγία από το πεπτικό.
- Οξεία εντερική απόφραξη.
- Περιτονίτιδα.
- Οξεία κοιλία.
- Λιθίαση και λοιμώξεις των χοληφόρων.
- Αποφρακτικός ίκτερος - χολόσταση.
- Χειρουργική παθολογία του ήπατος και του σπληνός.
- Χειρουργική παθολογία του ήπατος και του παγκρέατος.
- Κήλεις του κοιλιακού τοιχώματος.
- Παθήσεις των αγγείων.
- Η αντιμετώπιση του πολυτραυματία.
- Μεταμοσχεύσεις οργάνων.

Κλινική άσκηση

- Εξοικείωση των φοιτητών με τις καθημερινές δραστηριότητες της Χειρουργικής Κλινικής.
- Επισκέψεις στους θαλάμους νοσηλείας.
- Επισκέψεις στο Χειρουργείο.
- Επισκέψεις στο ΤΕΠ.
- Εξάσκηση στην λήψη ιστορικού.
- Εξάσκηση στην κλινική εξέταση.
- Ιεράρχηση παρακλινικών εξετάσεων.
- Διαγνωστική μεθοδολογία.
- Προεγχειρητική προετοιμασία.
- Παρακολούθηση εγχειρήσεων ποικίλης βαρύτητας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και θέματα προς βραχεία ανάπτυξη).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Χειρουργική Παθολογία

Γ. Μπονάτσος, Β. Γολεμάτης

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

4η έκδοση 2005

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Σύγχρονη χειρουργική

Αθ. Κωστάκης

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

1η έκδοση 2005

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ιωάννης Κακλήαμάνος (*Καθηγητής*)

Κωνσταντίνος Μπίρμπας (*Καθηγητής*)

4. Χειρουργική Νοσηλευτική Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση από το φοιτητή θεωρητικών και κλινικών γνώσεων σχετικά: με τη νοσηλευτική και σημειολογική αξιολόγηση ασθενών με χειρουργικά προβλήματα, με την αιτιολογία και τη συχνότητα κλινικών συμπτωμάτων και επιπλοκών τα οποία χρήζουν νοσηλευτική θεραπευτική φροντίδα, την περιεγχειρητική φροντίδα των ασθενών, καθώς και την περιγραφή και εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ιστορία της χειρουργικής νοσηλευτικής.
- Οργάνωση και διοίκηση του χειρουργείου-εξοπλισμός.
- Αποστείρωση – ασηψία- αντισηψία.
- Προεγχειρητική φροντίδα του αρρώστου.
- Διεγχειρητική φροντίδα του αρρώστου.
- Μετεγχειρητική φροντίδα του αρρώστου.
- Εγχειρητικοί χρόνοι κατά τη διαδικασία μιας επέμβασης.
- Αντιμετώπιση του οξέος και χρόνιου χειρουργικού πόνου.
- Στοιχεία κλινικής διατροφής για το χειρουργημένο ασθενή.
- Μετεγχειρητικές επιπλοκές που χρήζουν νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση.
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμμέτου μετεγχειρητικά.
- Ο ρόλος της νοσηλευτικής στην αντιμετώπιση των ηλικιών.
- Νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών με εγκαυματική νόσο.

- Ο ρόλος της νοσηλευτικής στη φροντίδα ασθενών που υποβάλλονται σε παρακεντήσεις.

Εργαστηριακό μέρος

Οι φοιτητές εκπαιδεύονται κατά ομάδες με τη βοήθεια εργαστηριακών προσομοιωτών – προπλάσμάτων στην εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων και στη χρήση βασικών χειρουργικών εργαλείων. Επίσης, γίνεται παράθεση κλινικών περιπτώσεων (case study) για την κατανόηση και νοσηλευτική αντιμετώπιση χειρουργημένων ασθενών με νοσολογικές οντότητες και διαταραχές που παρουσιάζονται στην κλινική πρακτική, προκειμένου στη συνέχεια να ενταχθούν ομαλά στην κλινική τους άσκηση.

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση:

- Στο χειρουργικό τμήμα – Συμμετοχή στην προεγχειρητική και μετεγχειρητική πορεία του αρρώστου.
- Στο χειρουργείο.
- Στην αποστείρωση.
- Στα εξωτερικά ιατρεία.
- Στο τμήμα επείγουσών περιπτώσεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- *1^η ΕΠΙΛΟΓΗ*

Παθολογική Χειρουργική Νοσηλευτική Ι

Osborn K.S., Wraa C.E., Watson A.

Εκδότριας: Broken Hill Publishers LTD

1η έκδοση 2011

- *2^η ΕΠΙΛΟΓΗ*

Χειρουργική Νοσηλευτική

Αγνισίλαος Γρ. Σουμίλιας

Εκδότριας: Κ. και Ν. Λίτσας Ο.Ε.

Αθήνα, 1η έκδοση 1997

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ελένη Θεοδοσοπούλου (*Καθηγήτρια*)

5. Οργάνωση και Ποιότητα Υπηρεσιών Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η οργάνωση των υπηρεσιών υγείας ορίζεται ως "η διαδικασία μετασχηματισμού του άμορφου τομέα της υγείας σε ένα οργανωμένο σύστημα υγείας". Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στη ρύθμιση της προσφοράς υπηρεσιών υγείας με τρόπο που ικανοποιεί τη ζήτηση, σε κόστος που η κοινωνία είναι διατεθειμένη να διαθέσει, για τη διαμόρφωση ενός επιπέδου υγείας που μεγιστοποιεί την κοινωνική ευημερία, έτσι όπως την αντιλαμβάνεται η κάθε κοινωνία σε κάθε ιστορική στιγμή. Σκοπός του μαθήματος είναι να δώσει στον φοιτητή μια συνολική εικόνα του τρόπου λειτουργίας του συστήματος υγείας και των επιμέρους στοιχείων του. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές θα κατανοήσουν την έννοια της ποιότητας στις υπηρεσίες υγείας, την αξιολόγηση της, τα συστήματα πιστοποίησης, τη διοίκηση ολικής ποιότητας. Επίσης θα γίνει εκτενής αναφορά στη μέτρηση της ποιότητας διεθνώς και στην ανάλυση σχετικών δεικτών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Ο κοινωνικός τομέας ως το πεδίο αναφοράς του συστήματος υγείας
- Η υγεία και η σχέση της με τις υπηρεσίες υγείας. Η διαμόρφωση και η μέτρηση του επιπέδου υγείας
- Η οργάνωση των υπηρεσιών υγείας ως γνωστικό αντικείμενο
- Το οικονομικό περιβάλλον στον τομέα της υγείας

Η Προσφορά Υπηρεσιών Υγείας

- Η παραγωγή της υγείας. Οι υπηρεσίες υγείας

- Πρωτοβάθμια και εξωνοσοκομειακή φροντίδα υγείας
- Νοσοκομειακή περίθαλψη
- Φαρμακευτική περίθαλψη
- Οι φυσικοί πόροι, το ανθρώπινο δυναμικό και οι υποδομές
- Η τεχνολογία της υγείας (ορισμοί, εξέλιξη)
- Η ισοτιμία στην κατανάλωση (προσφορά, επιβάρυνση)

Η Ζήτηση για Υπηρεσίες Υγείας

- Ορισμός, ανάγκη και ζήτηση, η επίδραση του συστήματος υγείας
- Οι δαπάνες (μέτρηση, σύστημα λογαριασμών, ο έλεγχος των δαπανών)
- Η χρηματοδότηση (ανακατανομή, προοδευτικότητα)
- Η ιδιωτική ασφάλιση υγείας (ηθικός κίνδυνος, δυσμενής επιλογή)

Το Σύστημα Υγείας

- Τι είναι το σύστημα υγείας: ορισμοί, αρχές, χαρακτηριστικά
- Διεθνές συστήματα υγείας
- Σχεδιασμός, προγραμματισμός, αξιολόγηση
- Η διοίκηση των συστημάτων και μονάδων υγείας

Ποιότητα Υπηρεσιών Υγείας

- Αναγκαιότητα και ιστορική εξέλιξη της διασφάλισης της ποιότητας στο χώρο παροχής υπηρεσιών υγείας
- Η ποιότητα στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας
- Μέτρηση της ποιότητας-ανάλυση δεικτών
- Εργαλεία-πρότυπα ποιότητας
- Διοίκηση ολικής ποιότητας

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις πολλαπλών επιλογών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Οργάνωση Υπηρεσιών & Συστημάτων Υγείας

Λυκούργος Λιαρόπουλος

ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ, Αθήνα 2007

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Πολιτικές Υγείας στην Ελλάδα και τις Ευρωπαϊκές Κοινωνίες

Χαράλαμπος Οικονόμου

Εκδότης: Μαρία Τσακουρίδου και ΣΙΑ Ο.Ε.,

Αθήνα 2004

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Δάφνη Καϊτελίδου (*Αναπλ. Καθηγήτρια*)

6. Δεοντολογία στο Χώρο της Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων αναφορικά με:

1. Τους Κώδικες Νοσηλευτικής Ηθικής και Δεοντολογίας.
2. Τα Ηθικά ζητήματα που προκύπτουν στη νοσηλευτική πρακτική.
3. Τις κύριες έννοιες της νοσηλευτικής για τη λήψη ηθικά αποδεκτών αποφάσεων.
4. Το πλαίσιο και τη διαδικασία λήψης ηθικά αποδεκτών αποφάσεων στη φροντίδα υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1. Εισαγωγή – Ορισμοί.
2. Ικανότητες για τη λήψη ηθικώς αποδεκτών αποφάσεων.
3. Κώδικες Δεοντολογίας: ιστορική εξέλιξη, σημαντικά κείμενα, πειθαρχικά συμβούλια.
4. Ζητήματα επαγγελματισμού, η Νοσηλευτική ως επάγγελμα.
5. Διαμόρφωση αξιών.
6. Σύγκρουση αξιών (επαγγελματικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών).
7. Αρχές της Ηθικής.
8. Έννοιες της ηθικής για τη νοσηλευτική πρακτική.
9. Σχέσεις με συναδέλφους και συνεργάτες.
10. Δεοντολογία νοσηλευτικής έρευνας + επιτροπές ηθικής & δεοντολογίας

11. Δεοντολογία σε περιπτώσεις κρίσης: νοσηλευτικό καθήκον κατά τη διάρκεια πανδημίας, σε φυσικές καταστροφές, αηλιά και λόγω οικονομικής κρίσης (κατανομή πόρων).
12. Πρότυπα για ηθική συμπεριφορά.
13. Ηθικά διλήμματα, ηθική ανάλυση και λήψη αποφάσεων στη νοσηλευτική πρακτική.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις 100%.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ζητήματα Ηθικής στη Νοσηλευτική Πρακτική: Ένας Οδηγός για τη Λήψη Ηθικώς Αποδεκτών Αποφάσεων

Sara Fry & Megan-Jane Johnstone.

Μετάφραση-Επιμέλεια Ελληνικής Έκδοσης: Χρυσούλα Λεμονίδου.

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD, Αθήνα 2005.

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεν υπάρχει άλλο σύγγραμμα στο εμπόριο που να καλύπτει την ύλη του μαθήματος.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Βενετία-Σοφία Βελονάκη (Επικ. Καθηγήτρια)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ογκολογική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η ανάπτυξη ικανότητας των φοιτητών για ανίχνευση, αξιολόγηση και αποτελεσματική θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση των πολύπλευρων προβλημάτων που δημιουργεί ο καρκίνος και οι αντινεοπλασματικές θεραπείες στη ζωή των ασθενών- οικογενειών τους με εξατομικευμένο σχεδιασμό φροντίδας. Επίσης η καλλιέργεια θετικών στάσεων προς τη νόσο και τη θεραπεία της καθώς και η αναγνώριση των απαιτήσεων του ρόλου τους σ' όλο το φάσμα της πορείας της χρόνιας νόσου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Το πρόβλημα του καρκίνου. Στάσεις, πεποιθήσεις και μύθοι ασθενών, οικογενειών, κοινού και επιστημόνων υγείας για τον καρκίνο και τη θεραπεία του. Η αντιμετώπιση του ασθενούς με καρκίνο ως ομαδική προσπάθεια.
- Οι επιπτώσεις του καρκίνου στον ασθενή – οικογένεια στην πορεία της χρόνιας νόσου. Ο ρόλος των νοσηλευτών στην πρωτογενή και δευτερογενή πρόληψη κακοθών νεοπλασιών.
- Η εμπειρία της αντινεοπλασματικής θεραπείας. Πληροφόρηση και υποστήριξη ασθενή και οικογενειακού περιβάλλοντος στη φάση της διάγνωσης και προγραμματισμού της θεραπείας,
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών που υποβάλλονται σε χειρουργική θεραπεία.
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση

ασθενών με καρκίνο που υποβάλλονται σε ακτινοθεραπεία.

- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών με καρκίνο που υποβάλλονται σε χημειοθεραπεία.
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών με καρκίνο που υποβάλλονται σε άηλιες θεραπείες.
- Νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών-οικογενειακού περιβάλλοντος στο τελικό στάδιο της ζωής. Ανακουφιστική φροντίδα.
- Αρχές αξιολόγησης και αντιμετώπισης ασθενών με καρκίνο με καταστολή του μυελού των οστών.
- Αρχές αξιολόγησης και αντιμετώπισης των βιοψυχοκοινωνικών των προβλημάτων των ασθενών με καρκίνο. Νοσηλευτική θεραπευτική υποστήριξη ασθενών με τα συνηθέστερα συμπτώματα,
- Νοσηλευτική υποστήριξη ασθενών με συνηθέστερα ψυχολογικά προβλήματα, Αντιμετώπιση ασθενών με άγχος και κατάθλιψη.
- Αντιμετώπιση και αποκατάσταση των ασθενών με μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της αντινεοπλασματικής θεραπείας.
- Εξασφάλιση ποιότητας φροντίδας στον ογκολογικό ασθενή. Εναλλακτικές μορφές υπηρεσιών παροχής φροντίδας υγείας στην ογκολογία.

Κλινικό μέρος

Η άσκηση των φοιτητών γίνεται σε ογκολογικές μονάδες, όπου ο φοιτητής συμμετέχει στην οργάνωση και παροχή νοσηλευτικής

Ε'

φροντίδας ασθενών. Επιδίωξη της κλινικής άσκησης αποτελεί η καλλιέργεια των απαραίτητων ικανοτήτων αληθιά και θετικών στάσεων στην εξατομικευμένη ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με καρκίνο και η συνεργασία με την οικογένεια και τη θεραπευτική ομάδα. Ο φοιτητής βάσει γραπτού οδηγού πραγματοποιεί κλινική μελέτη αντιμετώπισης ενός επιλεγμένου προβλήματος από την κλινική πρακτική.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτή εργασία από την κλινική άσκηση: 50%.
Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις: 50%.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Νοσηλευτική Ογκολογία Το πλαίσιο Φροντίδας

Jecica Corner, Christopher Bailey

Επιμέλεια: Ελισάβετ Πατηράκη

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Αθήνα, 2006

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Νοσηλεύοντας ασθενείς με καρκίνο, Αρχές και Πρακτική

Nora Kearney, Alison Richardson

Επιμέλεια: Ανδρέας Χαραλάμπους

Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, Αθήνα, 2006

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ελισάβετ Πατηράκη (*Καθηγήτρια*)

Στυλιανός Κατσαραγάκης (*Επικ. Καθηγητής*)

2. Γεροντολογική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στην αναγνώριση της πορείας του φυσιολογικού γήρατος, στην αξιολόγηση των ψυχοσωματικών και κοινωνικών αναγκών, προβλημάτων υγείας και νοσηρών συμπτωμάτων των ηλικιωμένων και στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας στη φροντίδα ηλικιωμένων με οξείες ή χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Η γήρανση του πληθυσμού και οι επιπτώσεις της:

- Επιπτώσεις της γηράσκων του πληθυσμού στο σύστημα υγείας
- Δημογραφικές μεταβολές – Πρόκληση για τη νοσηλευτική
- Αντικειμενικοί σκοποί της Γεροντολογικής Νοσηλευτικής

Φυσιολογία του Γήρατος

- Θεωρίες του γήρατος
- Γενικές αλλαγές που σχετίζονται με το γήρας
- Μεταβολές στο καρδιαγγειακό σύστημα
- Μεταβολές στο ουροποιητικό σύστημα
- Μεταβολές στο αναπνευστικό σύστημα
- Μεταβολές στο γαστρεντερικό σύστημα
- Μεταβολές στο αίμα και στην ανοσία του οργανισμού
- Μεταβολές στο μυοσκελετικό και στο νευρικό σύστημα
- Αισθητηριακές μεταβολές

Αρχές Γεροντολογικής Νοσηλευτικής

- Ειδικές αρχές
- Νοσηλευτική αξιολόγηση του ηλικιωμένου
- Περιοχές νοσηλευτικής αξιολόγησης

Προβλήματα Υγείας Υπερήλικων

- Πόνος
- Διαταραχή ύπνου
- Οι πτώσεις στους ηλικιωμένους
- Ακράτεια κοπράνων
- Απώλεια ούρων
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις

Ειδικές Παθολογικές Καταστάσεις

- Προβλήματα διατροφής
- Αφυδάτωση
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις
- Ουρολοιμώξεις
- Ο καρκίνος στους ηλικιωμένους
- Αναπνευστικές λοιμώξεις

Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα Ηλικιωμένων

- Η μοναξιά
- Ηλικιωμένος και σύγχυση
- Η κατάθλιψη στους ηλικιωμένους
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις
- Η κακοποίηση των ηλικιωμένων

Η Άνοια στους Ηλικιωμένους

- Πρωτοπαθής εκφυλιστική άνοια τύπου Alzheimer
- Άλλοι τύποι άνοιας
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις.
- Ηθικά και δεοντολογικά προβλήματα στη φροντίδα των ηλικιωμένων ασθενών

Κλινικό μέρος

Κλινικές ασκήσεις θα πραγματοποιούνται σε:

- Κέντρα Ανοικτής Περίθαλψης Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)

Οι ασκήσεις των φοιτητών θα γίνονται βάσει γραπτού οδηγού (Νοσηλευτικό Ιστορικό για ηλικιωμένους) με σκοπό την καλλιέργεια και εκμάθηση δεξιοτήτων αξιολόγησης και παροχής εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Συμμετοχή σε κλινικές ασκήσεις 40%
- Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις 60%

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Γεροντολογική Νοσηλευτική

Χρυσάνθη Πλατή

Εκδόσεις: Ιωάννης Παρισσιάνος

Αθήνα, 2008

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Νοσηλευτική Φροντίδα Ηλικιωμένων

Redfern SJ, Ross FM

Επιμέλεια: Β. Ραφτόπουλος

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ευσταθία Σαρλιά

(Ακαδημαϊκή Υπότροφος ΕΣΠΑ)

3. Νοσηλευτική Αποκατάσταση Χρονίως Πασχόντων (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Τα χρόνια νοσήματα αποτελούν κύριο πρόβλημα υγείας παγκοσμίως, ενώ η συχνότητά τους εξακολουθεί να αυξάνεται συνεχώς λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και ποικίλων περιβαλλοντικών παραγόντων. Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για την παροχή ολιστικής και εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε χρονίως πάσχοντες, λαμβάνοντας υπόψη τις ποικίλες παθοφυσιολογικές και ψυχοκοινωνικές παραμέτρους που χαρακτηρίζουν τα χρόνια νοσήματα. Συγκεκριμένα, μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Επιδεικνύουν τις απαραίτητες θεωρητικές και κλινικές γνώσεις για τη νοσηλευτική φροντίδα και την αποκατάσταση των χρονίως πάσχόντων.
- Επιδεικνύουν κλινικές δεξιότητες στη φροντίδα και στην αποκατάσταση των χρονίως πάσχόντων.
- Αναπτύσσουν σχέδια νοσηλευτικής φροντίδας για χρόνιους πάσχοντες.
- Τεκμηριώνουν την παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

1. Εισαγωγή- ορισμοί (χρόνια ασθένεια, αναπηρία, αποκατάσταση, βασικές αρχές αποκατάστασης, ποιότητα ζωής, δείκτες ποιοτικής φροντίδας, προαγωγή της υγείας, διευκόλυνση της αντιμετώπισης προβλημά-

των, συμβουλευτική- εκπαίδευση ενδυνάμωσης ασθενών, νοσηλευτική διεργασία).

2. Γήρανση και χρόνια νοσήματα, αξιολόγηση των αναγκών ατόμων που χρειάζονται αποκατάσταση, κλίμακες και δοκιμασίες αξιολόγησης χρονίως πάσχόντων
3. Ομάδα αποκατάστασης, κατ' οίκον φροντίδα υγείας, ανακουφιστική φροντίδα, οικογένεια- φροντιστής, ανάληψη δραστηριοτήτων αυτοφροντίδας.
4. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, άσθμα, κυστική ίνωση.
5. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με καρδιαγγειακή νόσο.
6. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με διαταραχές του μεταβολισμού.
7. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με χρόνια νεφρική νόσο.
8. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με χρόνια νοσήματα του μυοσκελετικού συστήματος (οστεοπόρωση, αρθρίτιδες, χρόνιος πόνος, συστηματικός ερυθματώδης λύκος).
9. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με κακώσεις σπονδυλικής στήλης
10. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο.
11. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με εκφυλιστικές νευρολογικές διαταραχές (νόσος Parkinson, σκλήρυνση κατά πλάκας, νόσος Alzheimer, άνοια).
12. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση

ασθενών με νοσήματα του αιμοποιητικού (αναιμίες, θρομβοκυτταροπενία) και του ανοσοποιητικού συστήματος (AIDS).

13. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με χρόνια νοσήματα του ήπατος και του γαστρεντερικού συστήματος (χρόνια ηπατίτιδα, φλεγμονώδεις νόσοι του εντέρου).
14. Νοσηλευτική φροντίδα και αποκατάσταση ασθενών με προβλήματα που σχετίζονται με τον καρκίνο ή τη θεραπεία του καρκίνου.

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση των φοιτητών σε μονάδες χρονίως πασχόντων σε νοσοκομεία και σε κέντρα αποκατάστασης υπό την εποπτεία κλινικών εκπαιδευτών/ νοσηλευτών, προκειμένου να συνδεθούν οι θεωρητικές γνώσεις των φοιτητών με την κλινική πρακτική. Κατά τη διάρκεια της άσκησης, οι φοιτητές θα εκπονήσουν εργασία (σχέδιο φροντίδας για έναν ασθενή σύμφωνα με τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου (70%).
- Γραπτή εργασία (νοσηλευτική διεργασία για έναν ασθενή) (30%).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Προαγωγή της Πρακτικής στη Νοσηλευτική
Αποκατάσταση

Rebecca Jester

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Αθήνα 2017.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

4. Νευρολογική – Νευροχειρουργική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση επιστημονικών γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων, αναγκαίων για την παροχή ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς και οικογένειες ασθενών με νευρολογικά προβλήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Συλλογή αντικειμενικών και υποκειμενικών δεδομένων κατά την νοσηλευτική αξιολόγηση του ασθενή με νευρολογικά-νευροχειρουργικά προβλήματα.
- Διαταραχές της διατροφικής κατάστασης και της ενυδάτωσης ασθενούς που σχετίζονται με νευρολογικά προβλήματα. Φροντίδα ασθενών με προβλήματα κατάποσης.
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με κινητικο-αισθητηριακές διαταραχές και με προβλήματα στην επικοινωνία.
- Νοσηλευτική αξιολόγηση και φροντίδα ασθενών με κάκωση των περιφερικών νεύρων.
- Λειτουργικές διαταραχές και φροντίδα ασθενών με αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο.
- Αξιολόγηση ασθενών με ημικρανίες. Νοσηλευτική φροντίδα και διδασκαλία.
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με σπασμούς-επιληψία.
- Νοσηλευτική αξιολόγηση και φροντίδα ασθενών με ροιμώξεις του νευρικού συστήματος.

- Φροντίδα ασθενών με εκφυλιστικές νόσους του νευρικού συστήματος.
- Ιδιαιτερότητες στην προεγχειρητική και μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα ασθενή που υποβάλλεται σε νευροχειρουργική επέμβαση.
- Αξιολόγηση ασθενών με κήλη μεσοσπονδυλίου δίσκου. Προεγχειρητική και μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα.
- Προεγχειρητική και μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με εγκεφαλικό ανεύρυσμα – αρτηριοφλεβικές δυσπλασίες.
- Συζήτηση κλινικών περιπτώσεων ασθενών με νευρολογικά νευροχειρουργικά προβλήματα.

Εργαστηριακό μέρος

Χρήση εποπτικών μέσων για την επίδειξη τεχνικών νοσηλευτικής αξιολόγησης και φροντίδας ασθενών με νευρολογικά προβλήματα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Σημειώσεις με τίτλο “Νευρολογική - Νευροχειρουργική Νοσηλευτική”
Συγγραφέας: Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου
(Καθηγήτρια)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου (Καθηγήτρια)

